

Nr 15.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922; given Stockholms slott den 9 januari 1925.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922.

GUSTAF.

Torsten Nothin.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den
15 juni 1922 (nr 270).**

Härigenom förordnas, att 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 skola, 73 § i nedan angivna del, erhålla följande ändrade lydelse:

10 §.

Minderårig under fjorton år må ej användas i skeppstjänst.

I eldartjänst må ej användas den, som icke uppnått sexton års ålder.

Å fartyg, som huvudsakligen framdrives medelst ånga, må, då fartyget nyttjas i annan fart utanför svenskt farvatten än i Öresund eller å Oslofjorden intill Laurvig, i eldartjänst eller i tjänst såsom kollämpare ej användas den, som icke uppnått aderton års ålder.

Från vad i nästföregående stycke finnes stadgat äger Konungen för särskilt fall medgiva undantag.

73 §.

Befälhavare eller den, som är satt i befälhavares ställe, straffes med böter:

1. om han i strid mot stadgande i 10 § använder någon i skeppstjänst;

2. om han vägrar — — — däri omförmäld rapport.

Lika med befälhavare — — — vetskap och vilja.

Har i fall — — — högst femtio kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Utan hinder av vad i 10 § tredje stycket finnes stadgat må den, som vid tiden för lagens ikraftträdande användes i eldartjänst eller i tjänst såsom kollämpare, fortfarande användas i sådan tjänst.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden,
hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å
Stockholms slott den 12 december 1924.*

Närvarande:

Statsråden THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för social- och handelsdepartementen anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin:

Genom proposition (nr 198) till 1923 års riksdag anhöll Kungl. Maj:t om riksdagens yttrande rörande vissa å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 fattade beslut. Bland de riksdagen sålunda underställda besluten var ett förslag till konvention angående minimiålder för eldare och kollämpare ombord å fartyg. Enligt detta konventionsförslag skulle vid sjöfart till havs unga personer under 18 år icke få användas såsom eldare eller kollämpare. Denna regel skulle dock icke äga tillämpning i vissa fall, nämligen i fråga om dels arbete, vilket utfördes å skol- eller övningsfartyg, för så vitt arbetet vore godkänt och övervakat av offentlig myndighet, dels arbete ombord å fartyg, vars huvudsakliga framdrivningsmedel vore annat än ånga, och dels arbete i vissa fall ombord å fartyg, som uteslutande trafikerade Indiens eller Japans kuster. Därjämte skulle, därest det i viss hamn icke funnes tillgång till eldare eller kollämpare av minst 18 års ålder, få, om så vore nödvändigt, i sådan tjänst användas personer under 18 men över 16 år, dock att i dylikt fall två sådana ynglingar skulle anställas i stället för en eldare eller kollämpare. Ratifikation av konventionen skulle vara bindande, intill dess elva år gått från det konventionen först trädde i kraft, d. v. s. från det att två staters ratifikationer inregistrerats. Beträffande det närmare innehållet av konventionsförslaget tillåter jag mig att hänvisa till konventionstexten, som i svensk översättning torde få såsom bilaga (Bilaga B) fogas till statsrådsprotokollet för denna dag. De engelska och franska originaltexterna finnas bilagda omförmälda proposition nr 198 vid 1923 års riksdag, och torde jag alltså beträffande dessa texter kunna hänvisa till sagda proposition.

Inledning.

Vid behandlingen av detta konventionsförslag vid 1923 års riksdag stannade riksdagens kamrar i olika beslut. Andra kammaren biföll den av andra lagutskottet, som behandlat ärendet, gjorda hemställan, att riksdagen måtte meddela, att riksdagen för sin del icke haft något att erinra mot av chefen för socialdepartementet vid ärendets föredragning i statsrådet den 16 mars 1923 tillstyrkt anslutning från Sveriges sida till konventionen. Första kam-

maren biföll däremot ett under debatten framställt förslag, att riksdagen på de skäl, som innefattades i en av herr Bror Petrén vid utskottsutlåtandet i frågan fogad reservation, måtte förklara sig ej för det dåvarande kunna tillstyrka ratificering av konventionen. De i den åberopade reservationen anförda skälen mot ratificering voro huvudsakligen, att frågan om ändring av de av konventionsstadgandena berörda lagbestämmelserna borde, efter föregången närmare utredning om användningen av personer under 18 års ålder till eldare och kollämpare ombord å fartyg i östersjö-, nordsjö- och oceanfart, upptagas till vederbörlig prövning, innan ståndpunkt toges till spörsmålet om ratificering av konventionen. Kamrarnas beslut funnos icke kunna sammanjämkas, vilket riksdagen i skrivelse den 16 maj 1923 (nr 179) anmälde med åberopande av kamrarnas protokoll i frågan.

Sedan numera ytterligare utredning verkstälts i de ämnen, som beröras av konventionsförslaget, har, enligt vad jag inhämtat, chefen för socialdepartementet för avsikt att hemställa om framläggande av proposition till den kommande riksdagen med ny anhållan om riksdagens yttrande angående förslaget, och torde chefen för socialdepartementet därvid komma att för sin del tillstyrka ratifikation. Jag ansluter mig till den uppfattningen, att sådan proposition bör avlätas, och anser jämväl, att ifrågavarande konventionsförslag bör av Sverige ratificeras. För genomförande av konventionsbestämmelserna erfordras emellertid lagändringar av sådan natur, att de böra underställas lagrådet. På grund härav anhåller jag att nu få anmäla frågan om inhämtande av lagrådets utlåtande över de lagändringar, som föranledas av en eventuell ratifikation.

Jag torde därvid först böra redogöra för gällande svensk lagstiftning angående minimiålder för sjöfolk ävensom för behandlingen av konventionsförslaget vid 1923 års riksdag samt för den i ärendet verkställda utredningen.

*Gällande
svensk lag-
stiftning m. m.*

I 10 § av sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270) finnas redan vissa bestämmelser angående minimiålder för sjöfolk. I sådant hänseende stadgas där, att minderårig under 14 år icke får användas i skeppstjänst och att i eldartjänst icke får användas den, som ej fyllt 16 år. Dessa bestämmelser överensstämma till sitt innehåll med regler, som genom lagändring år 1914 infördes i sjölagens 70 § andra stycket, samtidigt med att i sjölagstiftningen gjordes andra ändringar, avseende ökad sjöfartssäkerhet samt skydd för fartygsbesättningarna. Förslaget till dessa lagändringar hade framlagts av den s. k. sjöfartssäkerhetskommittén, som i sitt betänkande i nu förevarande avseende framhöll betydelsen av en åldersbegränsning nedåt för sjöfolk men på samma gång anförde, att med hänsyn till att den, som ville ägna sig åt sjömansyrket, borde i tidiga år börja sin utbildning, gränsen icke satts högre än till en ålder av 14 år, ehuru för den krävande och ansträngande tjänstgöringen som eldare en uppnådd ålder av 16 år funnits erforderlig.

Vid förarbetena till den nya sjömanslagen av år 1922 var det till en början avsett att i förevarande hänseende i lagen endast intaga stadgandet om en minimiålder av 14 år för skeppstjänst överhuvud. Anledningen

här till var, att de s. k. skeppstjänstkommitterade i ett den 21 maj 1920 avgivet förslag till förordning angående fartygs bemanning upptagit bestämmelser i hithörande ämnen. Enligt detta författningsförslag skulle för behörighet att vara eldare eller motorman fordras, bland annat, att hava fyllt, i fråga om fartyg i oceanfart 19 år och i fråga om fartyg i annan fart, om fartygets bruttodräktighet understege 250 ton, 16 år och i annat fall 18 år (40 §). För behörighet att vara kollämpare skulle fordras att hava fyllt, i fråga om fartyg i oceanfart 18 år och i fråga om fartyg i annan fart 17 år (41 §). Då det emellertid ansågs icke kunna med säkerhet väntas, att förslaget till bemanningsförordning bleve föremål för statsmakternas behandling ungefär samtidigt med förslaget till sjömanslag, upptogs sedermera åter i sistnämnda förslag stadgandet om en minimiålder av 16 år för eldare. Vid lagrådets granskning av lagförslaget anfördes, att de bestämmelser, som upptagits i 10 §, syntes hava sin rätta plats i en bemanningsförordning, därest en sådan komme till stånd.

Förslaget till bemanningsförordning har emellertid ännu icke blivit genomfört. Vid 1924 års riksdag väcktes visserligen motioner (nr 43 i första kammaren och nr 71 i andra kammaren) med förslag, att riksdagen måtte för sin del antaga ett motionerna bilagt förslag till lag om fartygs bemanning, men dessa motioner ledde icke till något resultat.

Bestämmelserna i 10 § i sjömanslagen avse omedelbart endast den egentliga besättningen. På grund av stadganden i 70—72 §§ i lagen bliva de emellertid gällande även för andra ombord anställda personer samt för sjömän, som hemsändas genom konsuls försorg.

I 73 § sjömanslagen innehållas straffbestämmelser för det fall att minderårig användes i strid med bestämmelserna i 10 §. Straffet är för fartygets befälhavare böter, och lika med befälhavaren straffas redaren, då förseelsen skett med hans vetskap och vilja. Har användandet skett med den minderåriges faders eller målsmans vetskap och vilja, skall jämväl fadern eller målsmannen straffas med böter, högst 50 kronor.

Enligt det vid oförmälda proposition nr 198 vid 1923 års riksdag fogade utdraget ur statsrådsprotokollet den 16 mars 1923 redogjorde föredragande departementschefen först för grunderna för den internationella arbetsorganisationen och dess verksamhet samt anförde därom följande:

1923 års
riksdag.
Proposition
nr 198.

»Fredsfördraget i Versailles av den 28 juni 1919 mellan de allierade och associerade makterna, å ena, samt tyska riket, å andra sidan, innehåller i del I, omfattande förbundsakten för Nationernas förbund, ett socialpolitiskt reformprogram samt tillika bestämmelser om den institution, internationella arbetsorganisationen, som har till uppgift att förverkliga detta program.

Av berörda bestämmelser framgår bland annat, att organisationens beslutande församling, den internationella arbetskonferensen, har att beträffande förslag, som äro uppförda på dess dagordning, välja mellan två former för godtagande. Antingen skall beslutet utmynna i en rekommendation, avsedd att underställas vederbörande stater för vidtagande av lagstiftnings- eller andra åtgärder, eller ock skall det resultera i ett förslag till internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar.

I fråga om verkställighet av konferensens beslut stadgas, att varje medlem av organisationen skall vara förbunden att inom ett år från avslutande av ett konferenssammanträde underställa därå antagna rekommendationer och konventionsförslag den eller de myndigheter, till vilkas kompetensområden respektive frågor höra, för deras omgestaltande till lag eller vidtagande av andra åtgärder. Om det till följd av exceptionella omständigheter är omöjligt att fullgöra nyss berörda förpliktelse inom ett år, skall den fullgöras snarast möjligt och under intet förhållande senare än 18 månader från sammanträdets avslutande. Därest en rekommendation ej leder till någon lagstiftningsåtgärd eller annat åtgörande för dess genomförande eller om ett konventionsförslag icke vinner vederbörande myndighets eller myndigheters bifall, så skall respektive medlem av organisationen icke vara underkastad någon vidare förpliktelse med hänsyn därtill.»

Beträffande närmare upplysningar om arbetsorganisationen och dess verksamhet hänvisade departementschefen till propositionen nr 361 vid 1921 års riksdag. Uppgifter om förarbeten från Sveriges sida till Genèvekonferensen samt om sammansättningen av de svenska delegationerna vid denna konferens hava lämnats i lagutskottets utlåtande nr 14 vid 1923 års riksdag, till vilket utlåtande jag tillåter mig att i dessa avseenden hänvisa.

I förenämnda statsrådsprotokoll återgavs ett av kommerskollegium i frågan avgivet yttrande, i vilket kollegium anfört, att det icke vore tillrådligt att på internationell väg söka framtinga en åldersbegränsning för eldarna, så länge det icke ansetts erforderligt för Sveriges vidkommande att i lagstiftningsväg därutinnan gå längre än till vad som stadgats i sjömanslagen. Därjämte hade kommerskollegium anmärkt, att det i konventionsförslaget förekommande uttrycket »sjöfart till havs» — enligt den franska texten »navigation maritime» — icke innebure någon bestämd avgränsning för de grenar av sjöfarten, för vilka åldersbegränsningen skulle bli gällande.

Vidare återopades i statsrådsprotokollet ett från Sveriges delegation för det internationella socialpolitiska samarbetet inhämtat yttrande, i vilket delegationen — med reservation av två medlemmar — förklarar sig tillstyrka ratificering och till utveckling av sin mening hänvisat till ett under förarbetena till Genèvekonferensen av delegationen gjort uttalande av följande lydelse:

»Enligt delegationens mening torde, då de arbeten, varom här är fråga, med hänsyn till såväl graden av ansträngning som beskaffenhet i övrigt i regel lära vara mindre lämpade för minderåriga, den här ifrågasatta reformen få anses ha goda skäl för sig från hygienisk synpunkt. Då vidare den i konventionsförslaget föreslagna minimiåldern ej skulle medföra någon mer ingripande förändring av de faktiska förhållandena, synes det delegationen, att Sverige lämpligen skulle kunna jakande besvara den framställda frågan rörande minimiålder för eldare och kollämpare.»

Departementschefen anförde slutligen för egen del följande. Ett godtagande av den föreslagna minimiåldern av 18 år skulle icke innebära någon mera väsentlig förändring av faktiskt rådande förhållanden. Socialstyrelsens statistiska utredning rörande sjömansyrket i Sverige, vilken dock i huvudsak hänförde sig till förhållandena år 1911, hade utvisat, att av de utav undersökningen berörda 2,289 eldarna endast 157 eller 6.8 procent samt av

de 325 kollämparna 71 eller 21.8 procent varit under 18 år. Med hänsyn härtill och till att konventionsförslaget endast avsåge sjöfart till havs, varunder icke syntes behöva inbegripas vare sig inomskärs- eller kustfart, syntes ett biträdande av förslaget för Sveriges vidkommande icke skola medföra nämnvärda olägenheter. På grund av vad sålunda anförts och i betraktande jämväl därav att konventionen innehölle vissa undantagsbestämmelser, ansåge sig departementschefen i likhet med delegationens majoritet böra förorda ratificering.

Propositionen behandlades av andra lagutskottet, som i sitt i ärendet avgivna utlåtande nr 14 anförde, bland annat, att ifrågavarande konventionsförslag gällde ett dittills från skyddssynpunkt föga beaktat verksamhetsområde. Det finge anses väl motiverat, att den internationella arbetsorganisationen vid sin strävan att förbättra sjöfolkets arbetsförhållanden särskilt uppmärksammat de i regeln mest skyddsbehövande eller de minderåriga. Ett biträdande av konventionsförslaget skulle emellertid kräva lagstiftningsåtgärder, vilkas genomförande förutsatte riksdagens medverkan. Dessa åtgärder syntes emellertid hava vägande skäl för sig med hänsyn till den numera allmänt erkända förpliktelsen för staten att skydda de minderåriga mot ohälsa och överansträngning i arbetet. Några större olägenheter för sjöfarten syntes ej heller skola förorsakas av tillämpningen av de i konventionsförslaget innefattade bestämmelserna, då dessa, såsom departementschefen framhållit, ej skulle gälla kust- och inomskärsfart, och då minderåriga dessutom torde hava relativt mindre användning inom de vidsträcktare farterna. Anmärkas kunde även, att med den brist på arbete, som under de senaste åren rått inom sjömansyrket, tillflödet av minderårig arbetskraft till sjöfarten i väsentlig mån syntes hava nedgått. Slutligen kunde påpekas, att fisket — såsom framginge bl. a. av fördelningen på olika konventionsförslag av arbetstidsbestämmelserna för sjöfolket vid arbetskonferensens sammanträde i Genua år 1920 — icke vore att inräkna under »sjöfart». Enligt utskottets mening syntes alltså konventionen böra biträdas av Sverige, och utskottet föreslog därför, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela, att riksdagen för sin del icke haft något att erinra mot departementschefens hemställan beträffande ifrågavarande förslag till konvention.

Vid utskottsutlåtandet var fogad en av herr Bror Petré, med instämmande av fyra ledamöter av utskottet, avgiven reservation. I denna anförde reservanten, att han, utan att vilja göra någon erinran mot den uppfattningen, att eldarnas och kollämparnas arbete med hänsyn till såväl graden av ansträngning som arbetets beskaffenhet i allmänhet vore ur hygienisk synpunkt mindre lämpat för minderåriga, i anslutning till det av kommerskollegium gjorda uttalandet och i övrigt på skäl, för vilka jag redan i det föregående redogjort, ansett, att utskottet bort förklara sig ej kunna för det dåvarande tillstyrka konventionens ratificering.

Såsom redan nämnts, godkände andra kammaren utskottets förslag, under det att första kammaren ansåg sig icke kunna för det dåvarande tillstyrka konventionens ratificering.

Andra lag-
utskottets
utlåtande
nr 14.

Ärendets
behandling i
kammarna.

Avgivna
yttranden.

I anledning av vad sålunda förekommit uppdrog Kungl. Maj:t åt kommerskollegium att i samråd med socialstyrelsen och medicinalstyrelsen inkomma med utredning rörande de antagliga verkningarna i avseende å rederinärningen av en eventuell anslutning från Sveriges sida till ifrågavarande förslag till konvention ävensom med förslag till de lagstiftningsåtgärder, vilka kunde föranledas av en dylik anslutning. Till fullgörande av detta uppdrag har kommerskollegium den 17 november 1924 inkommit med utlåtande i frågan samt därvid även överlämnat en å kollegii fartygsinspektionsbyrå upprättad P. M. Vid utlåtandet hava tillika fogats yttranden från Sveriges redareförening, Sveriges fartygsbefälsförening och svenska maskinbefälsförbundet.

Sveriges
redareförening.

Sveriges redareförening anförde i sitt yttrande, att sedan de omförmälda lagbestämmelserna angående minimiålder för användande i skeppstjänst eller eldartjänst tillkommit och förevarande spørsmål sålunda för kort tid sedan varit föremål för myndigheternas och sakkunniges överbägande, anledning icke förefunnes att i den i konventionsförslaget angivna riktningen utvidga den sålunda gällande lagstiftningen. Med åberopande av, bland annat, att de vid arbetsorganisationens sammanträde i Genua år 1920 och vid Genèvekonferensen år 1921 antagna konventionerna dithills endast i ringa omfattning ratificerats av de olika staterna, framhöll föreningen slutligen såsom sin mening, att en anslutning från Sveriges sida till förevarande konvention icke borde ske.

Sveriges
fartygsbefäls-
förening.

Sveriges fartygsbefälsförening har i sitt yttrande anført, att i den omfattande sjöfart, som med svenska fartyg bedreves runt landets kuster och i övrigt i Östersjön, säkerligen vore anställda ett flertal av de minderåriga, som skulle komma under åldersgränsen, något som väl måste tyda på att dessa minderåriga i denna sjöfart kunde utföra sin tjänst utan men för sig själva eller arbetsgivarna. I fråga om fartyg i dylik fart måste det därför antagas, att de föreslagna bestämmelserna icke skulle vara nyttiga. Beträffande däremot fartyg särskilt i oceanfart ansåge föreningen den föreslagna åldersgränsen nödvändig. Vidare yttrade föreningen, att då avsikten med konventionen syntes vara att förebygga menlig inverkan på hälsan i följd av överansträngning vid arbete med kol i ett fartygs kolboxar eller eldrum, det förefölle överflödigt, att konventionsbestämmelserna skulle gälla även eldare å fartyg, där oljeeldning förekomme, något som emellertid enligt förslaget skulle bliva fallet.

Svenska
maskinbefäls-
förbundet.

Svenska maskinbefälsförbundet har anført, att den erfarenhet, förbundet hade om arbete i fartygens maskinavdelningar, icke visat, att några olägenheter för Sveriges del förekommit med den nuvarande lagstiftningen på området. I praktiken hade åldersförhållandena reglerat sig själva, emedan personer, som saknat nödiga krafter för den anställning, som ifrågakomme, i regel icke blivit antagna till densamma.

P. M. från
kommers-
kollegii far-
tygsinspek-
tionsbyrå.

Kommerskollegium har i sitt yttrande åberopat berörda på kollegii fartygsinspektionsbyrå upprättade P. M., i vilken anförts följande.

I de förut återgivna siffrorna från socialstyrelsen vore inberäknade yrkesmän i varje fart, således även den inre farten, där genomsnittsåldern för dessa

yrkeskategorier vore lägre än å kunst- och sjögående fartyg. Att nämnda förhållande icke sedan år 1911 förändrats i riktning mot genomsnittsålderns minskning syntes framgå av en av svenska eldare-unionen meddelad uppgift, att av 3,000 till unionen anslutna personer endast 14, alltså knappt 0.5 %, vore under 18 år. Hyran för eldare rönste ej inverkan av vederbörandes ålder, vilket däremot vore fallet beträffande lämpare, där gränsen satts till 18 år. Skillnaden mellan den högre och den lägre hyran rörde sig dock endast om cirka 4 kronor per månad. I promemorian anfördes slutligen:

»Av vad påvisats torde framgå, att en anslutning till konventionen i denna del icke skulle medföra nämnvärda olägenheter för rederinäringen, då ju kust- och inre farten, såvitt framgår av lagutskottets uttalande, icke anses falla under begreppet 'navigation maritime'.

Däremot torde kust- och skärgårdsfarten härigenom kunna emotse lättnad i rekryteringen.»

Kommerskollegium anförde härefter för egen del följande: Omförmälda promemoria syntes giva vid handen, att då bestämmelserna i konventionsförslaget ej kunde anses avse kustfart och inskränkta fart, förslagets biträdande av Sverige icke syntes kunna förväntas i någon större omfattning medföra mera omedelbara verkningar av ekonomisk art för rederinäringen. Med hänsyn emellertid till att tillgången på behörigt maskinbefäl för fartyg för närvarande delvis vore knapp samt att elevtillgången vid rikets navigationsskolor i 2:a och 3:e maskinistklasserna, vilken under senare år varit otillräcklig, alltjämt vore dålig och maskinbefälsrekryteringen alltså under den närmaste tiden kunde befaras bli för behörigt tillgodoseende av efterfrågan å sådant befäl mindre tillfredsställande, hade kollegium ansett sig böra undersöka, i vad mån denna rekrytering skulle kunna röna inverkan av ett biträdande av konventionsförslaget. Kollegium hade i sådant syfte från ett antal större varvsföretag införskaffat uppgift, bland annat, huruvida i fråga om anställande av verkstadselever eller verkstadsarbetare för maskin- eller ångpannearbete tillämpades villkor om viss minimiålder hos den anställde. I tre fall hade denna fråga besvarats nekande. I ett fall hade vederbörande uppgivit sig anse 14 års ålder vara den minsta, som borde ifrågakomma, och anført, att dittills ej anställts någon under denna ålder. Ett varvsföretag hade meddelat, att man i anseende till rådande arbetsbrist överhuvudtaget icke vore i tillfälle att där anställa något folk. Ett annat varvsföretag slutligen hade meddelat, att detsamma ej gärna anställde personer under 18 år, enär dessa ej finge användas för övertidsarbete, vilket hos företaget förekomme i rätt stor utsträckning, beroende på att under rådande lågkonjunkturer så gott som endast reparationsarbeten förekomme, vilka krävde snabbt färdigställande. Skulle emellertid gynnsammare arbetsförhållanden inträda, hade företaget intet emot att elever under nyssnämnda ålder anställdes, därvid dock förutsattes, att de vore av stark kroppskonstitution.

Kommers-
kollegium.

Kommerskollegium yttrade vidare:

»En höjning av minimiåldern för eldare å fartyg till 18 år skulle särskilt i tider av god tillgång på verkstadsarbete kunna medverka till, att befäls-

aspiranterna i stor utsträckning förskaffade sig den för erhållande av olika behörighetsbrev erforderliga verkstadstjänsten *före* den för samma ändamål erforderliga tjänsten till sjöss såsom eldare. Genom att befälsaspirant på detta sätt naturligt ledes till att förskaffa sig hela eller större delen av verkstadstjänsten i ett sammanhang i stället för att i smärre repriser, omväxlande med sjötjänst, taga anställning å verkstad, torde erhållandet av dylik anställning å verkstad för honom i viss mån underlättas. Ett dylikt förhållande skulle kunna i viss utsträckning påverka befälsrekryteringen i gynnsam riktning. Å andra sidan må emellertid icke förbises, att under förhållanden, då arbetstillfällena på varven eller verkstäderna äro färre än under normala förhållanden, en minimiålder av 18 år för eldare skulle kunna, med hänsyn till de minskade möjligheterna att före 18 års ålder erhålla den erforderliga verkstads- eller fartygstjänsten, befaras i viss mån komma att verka hämmande på tillströmningen av aspiranter till maskinistyrket. På sålunda angivet sätt skulle otvivelaktigt maskinbefälsrekryteringen kunna komma att genom nämnda minimiålders antagande i viss utsträckning motverkas.»

Kommerskollegium har slutligen framlagt förslag till de lagstiftningsåtgärder, som skulle bliva erforderliga, därest konventionsförslaget bestämmelser genomfördes. Dessa åtgärder bestode enligt kollegii mening framför allt i ett tillägg till 10 § sjömanslagen, i vilket tillägg borde bestämt angivas den fart, för vilken de nya åldersbestämmelserna skulle gälla. Då enligt kollegium jämväl sjöfart å Östersjön vore att anse såsom fart till havs, syntes vid begränsningens angivande lämpligen kunna användas samma avgränsning som i fråga om ersättning åt sjöfolk för förlust av effekter vid fartygs förolyckande stadgats i kungörelsen i ämnet av den 22 december 1922 (nr 628). Vidare påkallades enligt kommerskollegium en till ett dylikt nytt stadgande i 10 § ansluten ansvarsbestämmelse, intagen i första punkten av 73 § i sjömanslagen.

Nämnda paragrafer skulle med berörda tillägg i den avfattning, som kommerskollegium föreslagit, erhålla följande lydelse:

10 §.

Minderårig under fjorton år må ej användas i skeppstjänst, ej heller må i eldartjänst användas den, som icke uppnått sexton års ålder.

Å fartyg, som nyttjas i annan fart utanför svenskt territorium än i Öresund eller å Kristianiafjorden intill Laurvig, må ej i tjänst såsom eldare eller kollämpare användas person under 18 år; dock äger Konungen ej mindre att meddela närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna bestämmelse än även att medgiva undantag däriifrån.

73 §.

Befälhavare eller den, som är satt i befälhavares ställe, straffes med böter:

1. om han använder minderårig under fjorton år för skeppstjänst eller den, som icke uppnått sexton års ålder, i eldartjänst, *eller i fall, som 10 § andra stycket avser, i tjänst såsom eldare eller kollämpare använder person under 18 år;*

2. om han — — — — högst femtio kronor.

De närmare föreskrifter, vilka enligt kommerskollegii mening skulle med stöd av det föreslagna tillägget till 10 § sjömanslagen utfärdas av Konungen,

borde enligt kollegium innefatta beaktande av de undantag från huvudstadsgandet, som innehölls i 1, 3 och 4 §§ i konventionsförslaget. Ett antagande av detta förslag syntes slutligen i anledning av bestämmelserna i 5 och 6 §§ böra medföra ändring i gällande formulär till sjömansrulla och motbok för sjöman.

I anledning av vad Sveriges redareförening anført därom, att endast få stater skulle hava anslutit sig till de vid Genèvekonferensen antagna konventionsförslagen, torde böra nämnas, att förevarande konvention hittills ratificerats av följande stater, nämligen Danmark, Estland, Indien, Italien, Lettland, Polen, Rumänien och Spanien. Därjämte har ratifikation gillats av parlamentet i England. Förslag om ratifikation har vidare förelagts vederbörande folkrepresentationer i Bulgarien, Chile, Holland, Tyskland och Ungern.

Utländsk lagstiftning.

Tillika bör märkas, att oberoende av konventionen lagstiftning av samma innebörd som denna gäller i Finland och Norge. Då sjömanslagens antagande föregåtts av skandinaviskt samarbete, torde jag i detta sammanhang böra något närmare redogöra för de i de nordiska länderna gällande bestämmelserna i fråga om minimiålder för sjöfolk. Enligt den *danska* sjömanslagen av den 1 maj 1923 gäller (§ 10), att barn under 14 år icke få användas till arbete ombord å fartyg samt att personer under 18 år icke få göra tjänst som eldare eller kollämpare. Utan att särskilt stadgande därom givits, anses, att denna bestämmelse icke äger tillämpning ifråga om statskontrollerade övnings skepp och fartyg, där blott medlemmar av en och samma familj äro sysselsatta. Enligt den *finska* sjömanslagen av den 8 mars 1924 (10 §), vilken lag träder i kraft den 1 januari 1925, må minderårig mansperson under 14 år ej användas som sjöman och må såsom eldare eller kollämpare på ångfartyg ej användas den, som icke uppnått 18 års ålder. Vad sålunda stadgats äger enligt uttrycklig bestämmelse icke tillämpning beträffande skol- eller övningsfartyg, å vilka arbetet är godkänt och övervakas av offentlig myndighet. Enligt den *norska* sjömanslagen av den 16 februari 1923 (10 §) må barn under 15 år icke användas till arbete ombord och må den, som är under 18 år, icke användas som eldare eller kollämpare. Även beträffande denna lag anses utan uttryckligt stadgande gälla, att den icke avser fartyg, å vilket endast medlemmar av samma familj äro sysselsatta, samt ej heller skol- och övnings skepp.

Liksom den svenska lagen anses de övriga nordiska sjömanslagarna i förevarande avseende också gälla användande å utländskt fartyg.

Under riksdagsbehandlingen år 1923 av ifrågavarande konventionsförslag framställdes icke något yrkande om avstyrkande av ratifikation. De invändningar, som framställdes mot tillstyrkande för det dåvarande av ratifikation, voro *dels* att, innan riksdagen toge ståndpunkt till ratifikationsfrågan, förslag borde framläggas om erforderliga lagändringar, *dels* att innebörden av bestämningen »sjöfart till havs» icke vore klarlagd, *dels* ock att utredningen i ärendet vore delvis ofullständig. Den första anmärkningen bemötes ju genom den fram-

Departementschefen.

ställning, jag nu står i begrepp att göra, och, såsom jag i det följande torde få tillfälle att utveckla, lärer åt den blivande lagstiftningen kunna givas ett sådant innehåll, att den påtalade oklarheten i konventionen, i den mån den är verklig, bliver för Sveriges vidkommande utan betydelse. Genom den numera verkställda utredningen, för vilken i det föregående redogjorts, torde vidare tillräcklig upplysning hava vunnits angående på frågans avgörande inverkan omständigheter.

De i de avgivna yttrandena framställda erinringarna mot konventionsbestämmelsernas genomförande synas icke vara av beskaffenhet att böra verka avgörande. Kommerskollegium har anfört vissa omständigheter, av vilka en del förmenats skola underlätta, andra åter försvåra maskinbefälsrekryteringen. Det torde icke låta sig förutsägas, vilka av dessa omständigheter, som komma att bliva de övervägande, men i varje fall lärer kunna antagas, att verkningarna i vilkendera riktningen som helst endast bliva obetydliga. Erinras bör i detta sammanhang, att, även om konventionsbestämmelserna genomföras, möjlighet alltjämt kommer att finnas att före 18 års ålder erhalla eldarutbildning, nämligen å fartyg i viss inskränktare fart. Framhållas må även, att skeppstjänstkommitterades förslag, såsom framgått av den lämnade redogörelsen, i vissa avseenden går längre än konventionsförslaget.

Sveriges fartygsbefälsförening har anfört, att nya åldersbestämmelser icke skulle vara lämpliga i fråga om östersjö- och kustfart. Jämväl enligt min mening bör viss begränsning ske, så att de nya bestämmelserna icke bliva gällande beträffande mera inskränkt fart. Kommerskollegium har föreslagit, att undantag skulle göras för fart inom svenskt territorium och i Öresund samt å Kristianiafjorden intill Laurvig, och jag ansluter mig i sak till denna uppfattning. Då enligt gällande administrativa författningar med kustfart förstås fart, som under en sträcka av högst 30 distansminuter går utanför öppen kust eller utomskärs, vare sig färden går utanför territorialgränsen eller ej, kan tydligen den förordade begränsningen — som i sak överensstämmer bland annat med stadgande i förordningen den 29 mars 1912 angående befäl å svenska handelsfartyg m. m. — i vissa fall innebära större inskränkningar av konventionsbestämmelsernas giltighet, än en begränsning till sådan kustfart skulle göra.

Frågan huruvida den av kommerskollegium sålunda föreslagna tillämplighetsbestämmelsen överensstämmer med konventionen beror tydligen på tolkningen av det däri förekommande uttrycket »navigation maritime» eller på engelska »maritime navigation», vilka uttryck i den svenska översättningen motsvaras av »sjöfart till havs». Såsom framgått av redogörelsen för ärendets tidigare behandling, har viss osäkerhet yppats i detta avseende. Därutinnan kan ytterligare anföras följande. I vissa vid arbetsorganisationens konferens i Genua år 1920 antagna konventionsförslag, bland andra ett om fastställande av minimiålder för barns användande i arbete till sjöss, förekommer samma uttryck, vilket emellertid i den svenska översättningen där endast motsvaras av ordet »sjöfart» (se propositionen nr 361 vid 1921 års riksdag). Delegationen för socialpolitiskt samarbete, som yttrade sig över dessa förslag, anförde i

denna del, att med farkoster, som användes i »navigation maritime», väl ej gärna kunde avses andra farkoster än sådana, som nyttjades i mera egentlig sjötrafik eller annan dylik, mera yrkesmässig verksamhet till sjöss — »strängt taget kanske endast i fart utomskärs». — Vidare anförde första lagutskottet vid behandling år 1922 av förslaget till sjömanslag (utlåtande nr 9), att det kunde ifrågasättas, huruvida inrikes, icke mönstringsskyldig fart vore att hänföra till »havssjöfart, navigation maritime», men att, exempelvis beträffande viss kustfart, möjligen så vore förhållandet. — Närmast i överensstämmelse med sistnämnda yttrande och i nära anslutning till föredragande departementschefens förut återgivna uttalande till 1923 års proposition i frågan, torde man vara berättigad att anse, att den nu förordade bestämmelsen icke står i strid med konventionen.

Den fart, där åldersbegränsningen sålunda synes icke skola gälla, lärer lämpligen böra angivas såsom fart inom svenskt farvatten. Med sistnämnda uttryck torde i detta sammanhang förstas farvatten, beläget innanför en linje, dragen fyra sjömil från kusten eller ytterst därutanför liggande holmar och skär, som ej ständigt översköljas av havet. I överensstämmelse med vad som gäller enligt förordningen den 23 december 1915 angående fartygs byggnad och utrustning, lärer i förevarande avseende ett fartyg skola anses under viss resa vara hela tiden nyttjat i den fart, som bestämmes av det från svenskt land längst bort belägna, under resan passerade farvattnet.

De nya åldersbestämmelserna böra införas i sjömanslagen. Därvid torde fullständiga bestämmelser i ämnet böra intagas i lagen, så att det icke lämnas åt en administrativ författning att reglera de undantag från huvudstadgandet, som anses böra gälla.

Vad angår dylika undantag, är det tydligt, att med hänsyn till syftet med åldersbegränsningen densamma icke bör gälla tjänst annat än å ångfartyg och alltså icke till exempel å motordrivna fartyg, även om de för vissa ändamål äro försedda med ångpanna. Då nu gällande bestämmelse angående minimiålder för eldartjänst torde böra antagas avse även eldningsarbete å sistnämnda slags fartyg, synes alltså den nya regeln böra uttryckligen begränsas till att avse fartyg, vilkas huvudsakliga framdrivningsmedel är ångmaskineri. Att, såsom Sveriges fartygsbefälsförening framhållit, även med en dylik begränsning oljeeldade ångfartyg icke bliva undantagna från lagen, torde icke behöva i praktiken medföra några olägenheter.

I fråga om övriga i 3 och 4 §§ i konventionsförslaget upptagna undantag synes däremot anledning saknas till lagstadgande. Undantaget beträffande fart vid Indiens och Japans kuster torde sakna varje praktisk betydelse för Sveriges vidkommande, och något svenskt ångfartyg, avsett till skol- eller övningsfartyg, finnes, enligt vad jag inhämtat, för närvarande icke. Skulle framdeles behov av undantag för något av nu avsedda fall göra sig gällande — jag åsyftar här närmast inrättande av ångfartyg till skol- eller övningsfartyg — lärer det böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela särskild dispens. Vad angår undantagsbestämmelsen i 4 § om rätt under vissa för-

hållanden att anställa två minderåriga i stället för en eldare eller kollämpare, är att märka, att i Sverige icke finnes någon fastställd s. k. bemanningskala, d. v. s. bestämmelser om det antal sjömän av olika kategorier, som minst skall finnas på fartyg av olika storlek och beskaffenhet. Vid sådant förhållande synes ett dylikt undantag knappast lämpligt för det närvarande. Det skulle nämligen lätt kunna giva anledning till ovisshet och tvekan för fartygsbefälet samt för de övervakande myndigheterna nästan omöjliggöra tillsynen över lagens lojala efterlevnad.

Straffbestämmelserna för överträdelse av de nya reglerna synas böra bliva desamma, som redan finnas i 73 § i sjömanslagen för där avsedda fall. Utan lagändring torde, då de nya straffbestämmelserna införas som tillägg till punkt 1 i nämnda paragraf, sista stycket i paragrafen bliva gällande även beträffande överträdelse av de nya reglerna.

Lagändringarna torde lämpligen kunna träda i kraft den 1 juli 1925, till vilken tid, därest ratifikation skall ske, sådan bör kunna äga rum. I likhet med vad som skedde, när bestämmelser om minimiålder för sjöfolk först infördes i sjölagen, synes i en övergångsbestämmelse böra medgivas rätt att även efter tiden för lagens ikraftträdande använda minderårig person under aderton år såsom eldare eller kollämpare, därest han vid nämnda tidpunkt användes i sådan tjänst.

Departementschefen uppläser härefter upprättat *förslag till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270)* av den lydelse, bilaga A vid detta protokoll utvisar, och hemställer, att för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler lagrådets utlåtande över förslaget måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:
H. Stefenson.

Bilaga A

Förslag

tilt

Lag

om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den
15 juni 1922 (nr 270).

Härigenom förordnas, att 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 skola, 73 § i nedan angivna del, hava följande ändrade lydelse:

10 §.

Minderårig under fjorton år må ej användas i skeppstjänst.

I eldartjänst må ej användas den, som icke uppnått sexton års ålder.

Å fartyg, vars huvudsakliga framdrivningsmedel är ångmaskineri och som nyttjas i annan fart utanför svenskt farvatten än i Öresund eller å Kristianiafjorden intill Laurvig, må i tjänst såsom eldare eller kollämpare ej användas den, som icke uppnått aderton års ålder.

Från vad i nästföregående stycke finnes stadgat äger Konungen för särskilt fall medgiva undantag.

73 §.

Befälhavare eller den, som är satt i befälhavares ställe, straffes med böter:

1. om han i strid mot stadgande i 10 § använder någon för skeppstjänst eller i tjänst såsom eldare eller kollämpare;

2. om han vägrar — — — däri omförmäld rapport.

Lika med befälhavare — — — vetskap och vilja.

Har i fall — — — högst femtio kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Utän hinder av vad i 10 § tredje stycket finnes stadgat må den, som vid tiden för lagens ikraftträdande användes i tjänst såsom eldare eller kollämpare, fortfarande användas i sådan tjänst.

Bilaga B.

**Förslag till konvention angående minimiålder för äldre och
kollämpare ombord å fartyg.**

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 25 oktober 1921 till sitt tredje sammanträde

samt beslutit antaga vissa förslag angående förbud mot användande av person under aderton år till arbete i kolboxar eller eldrum ombord å fartyg, vilken fråga innefattas i den åttonde punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av ett förslag till internationell konvention,
antager efterföljande förslag till konvention att ratificeras av internationella arbetsorganisationens medlemmar jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

§ 1.

Med »fartyg» förstås vid tillämpningen av denna konvention varje i allmän eller enskild ägo varande båt, fartyg eller skepp av vad slag som helst, vilket nyttjas i sjöfart till havs, krigsfartyg likväl undantagna.

§ 2.

Unga personer under aderton år må icke användas såsom äldre eller kollämpare ombord å fartyg.

§ 3.

Bestämmelserna i § 2 skola icke äga tillämpning å:

- a) arbete av unga personer, vilket utföres å skol- eller övningsfartyg, för så vitt arbetet är godkänt och övervakas av offentlig myndighet;
- b) arbete ombord å fartyg, vars huvudsakliga framdrivningsmedel är annat än ånga;
- c) arbete av unga personer om minst sexton år, vilkas fysiska lämplighet därför godkänts genom läkarundersökning och vilka användas ombord å fartyg, uteslutande trafikerande Indiens eller Japans kuster; deras användande skall dock vara underkastat reglerande bestämmelser, utfärdade efter samråd med arbetsgivarnas och arbetarnas i dessa länder mest representativa organisationer.

§ 4.

I fall det befinnes nödvändigt att anställa äldre eller kollämpare i en hamn, där det icke finnes tillgång till sådana arbetare om minst aderton år, må därtill användas personer under aderton men över sexton år; i dylikt fall skola dock två unga personer anställas i stället för en erforderlig äldre eller kollämpare.

§ 5.

För att möjliggöra kontroll över tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention skall det åligga varje fartygsbefälhavare att föra ett register eller förteckning i sjömansrullan, upptagande alla ombord sysselsatta personer under aderton år, med angivande av dagen för vars och ens födelse.

§ 6.

Besättningsens anställningsavtal skola innehålla en sammanfattning av bestämmelserna i denna konvention.

§ 7.

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola, i enlighet med bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen, delgivas nationernas förbunds generalsekreterare och av honom inregistreras.

§ 8.

Denna konvention träder i kraft, så snart ratifikationerna för två medlemmar av internationella arbetsorganisationen inregistrerats av generalsekreteraren.

Den är bindande allenast för de medlemmar, vilkas ratifikationer inregistrerats hos sekretariatet.

Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem den dag, då dess ratifikation inregistrerats hos sekretariatet.

§ 9.

Så snart ratifikationerna för två medlemmar av internationella arbetsorganisationen inregistrerats hos sekretariatet, skall nationernas förbunds generalsekreterare därom notificera alla medlemmarna av internationella arbetsorganisationen. Han skall likaledes notificera dem inregistreringen av ratifikationer, som senare delgivits honom av andra medlemmar av organisationen.

§ 10.

Under förbehåll med hänsyn till bestämmelserna i § 8 förbinder sig varje medlem, som ratificerar denna konvention, att tillämpa bestämmelserna i §§ 1, 2, 3, 4, 5 och 6 senast den 1 januari 1924 samt att vidtaga erforderliga åtgärder för att göra dem effektiva.

§ 11.

Varje medlem av internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att, i enlighet med bestämmelserna i § 421 av fördraget i Versailles och motsvarande paragrafer av de övriga fredsfördragen, tillämpa denna konvention på sina kolonier, besittningar och protektorat.

§ 12.

Varje medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse, som delgives nationernas förbunds generalsekreterare för inregistrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år, efter det den inregistrerats hos sekretariatet.

§ 13.

Internationella arbetsbyråns styrelse åligger att minst en gång vart tionde år förelägga generalkonferensen en redogörelse för denna konventions tillämpning och taga i övervägande, huruvida det finnes anledning att på konferensens dagordning upptaga frågan om konventionens revision eller modifierande.

§ 14.

De franska och engelska texterna till denna konvention skola båda äga vitsord.

Protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 7 januari 1925.

Närvarande:

justitierådet *Svedelius*,
regeringsrådet *Palmgren*,
justitierådet *Christiansson*,
justitierådet *Högstedt*.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 12 december 1924, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270).

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av tillförordnade byråchefen för lagärenden i socialdepartementet, hovrättsassessorn Bo Hammarskjöld.

Förslaget föranledde följande yttranden.

Justitieråden *Svedelius* och *Christiansson*:

Då 1914 den ändring i sjölagen genomfördes, varigenom fastställdes en minimiålder av fjorton år för användning i skeppstjänst och sexton år för tjänstgöring som eldare, skedde detta utan att någon meningsskiljaktighet förspordes rörande lämpligheten av en sådan åldersbegränsning. När vid sjömanslagens tillkomst 1922 nämnda bestämmelse dit överflyttades, ifrågasattes icke någon höjning av minimiåldern för eldare, oaktat konventionsförslaget då redan förelåg. Till grund för den nu föreslagna lagändringen har icke heller åberopats, att här i landet yppats något behov av ändrade bestämmelser i förevarande hänseende. På sätt av svenska maskinbefälsförbundet framhållits torde också med all säkerhet kunna antagas, att i praktiken åldersförhållandena så att säga reglerat sig själva, så att till anställning av ifrågavarande slag icke antagits annan än den, som besuttit i det föreliggande fallet erforderlig utveckling. Det angivna syftet med lagförslaget är endast att för Sveriges del möjliggöra ratifikation av omförmälda konventionsförslag, enligt vilket personer under aderton år, fränsett vissa undantagsfall, icke skulle få användas i tjänst såsom eldare eller kollämpare vid »sjöfart till havs». Det humanitära intresse, som genom ratifikationen skulle tillgodoses, är, med hänsyn till vad ovan anförts, för Sveriges del tydligen av övervägande teoretisk natur. Vid behandlingen av frågan om Sveriges biträdande av konventionsförslaget har också det huvudsakliga spørsmålet varit, om ett sådant biträdande kunde ske utan att medföra olägenheter för sjöfartsnäringen eller icke. Detta spørsmål har ansetts beroende av frågan,

i vilken utsträckning sjöfarten inrikes orter emellan kan lämnas oberörd av den för ratifikation nödvändiga lagändringen. Man synes i allmänhet hava utgått från, att någon större olägenhet för sjöfarten icke skulle vara att befara, under förutsättning att de nya bestämmelserna ej komme att gälla inomskärs- eller kustfart. I det remitterade förslaget har denna synpunkt tillgodosetts sålunda, att från de nya bestämmelserna undantagits fart inom svenskt farvatten, d. v. s. inom territorialgränsen eller fyra sjömil från öppen kust eller yttersta skäret, ävensom fart i Öresund och å Kristianiafjorden intill Laurvig. Det synes visserligen kunna ifrågasättas, om med denna avfattning all sådan trafik mellan svenska kusthamnar, som ur sjöfartsnärings synpunkt borde och med hänsyn till konventionsförslagets lydelse jämväl kunde undantagas från den nya internationella regeln, också i verkligheten skulle komma att undantagas härifrån. Ehuru den framlagda utredningen knappast kan anses lämna önskvärd vägledning för frågans bedömande, torde man emellertid av yttranden, som avgivits, vara berättigad att draga den slutsatsen, att lagändringen i nu föreslagen form icke skulle för nämnda trafik medföra olägenheter av väsentlig natur. Under denna förutsättning synes hinder icke möta för att tillstyrka det remitterade förslagets upphöjande till lag.

Lagrådet:

Den föreslagna nya formuleringen av den under 1 i 73 § upptagna straffbestämmelsen synes kunna giva anledning till den mot sjömanslagens terminologi i övrigt stridande uppfattningen att tjänst såsom eldare eller kollämpare icke inbegripes under skeppstjänst. Till förebyggande härav torde antingen slutorden »eller i tjänst såsom eldare eller kollämpare» böra uteslutas eller ock en omredigering böra vidtagas, varigenom, i närmare anslutning till den nuvarande formuleringen, åt stadgandet gives ungefärligen den avfattningen, att befälhavare eller den, som är satt i befälhavares ställe, straffas med böter, om han använder minderårig under fjorton år i skeppstjänst eller eljest i strid mot stadgande i 10 § använder någon i eldartjänst eller i tjänst såsom kollämpare.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden,
hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å
Stockholms slott den 9 januari 1925.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena **UNDÉN**, statsråden **THORSSON**, **SANDLER**, **NOTHIN**,
HANSSON, **LINDERS**, **LARSSON**, **WIGFORSS**, **MÖLLER**, **LEVINSON**.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för social- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, lagrådets den 7 januari 1925 avgivna utlåtande över den 12 december 1924 till lagrådet remitterat förslag till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270).

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden:

»I anledning av det särskilda uttalande, som i lagrådet avgivits av tvenne dess ledamöter, vill jag framhålla, att, även om de föreslagna bestämmelserna i vissa fall formellt bliva gällande beträffande fart uteslutande mellan svenska hamnar, detta, enligt vad jag inhämtat, i praktiken kan förväntas bliva av ytterst ringa om ens någon betydelse. Endast i enstaka undantagsfall lära nämligen i sådan inrikes fart, som skulle komma under de nya reglerna, såsom eldare eller kollämpare hava använts personer under 18 år, och något behov att i dylik fart använda sådana personer lär icke förefinnas. Att från hygienisk synpunkt goda skäl tala för de nya bestämmelserna och att deras införande icke skäligen kan antagas innebära några nämnvärda olägenheter för rederinäringen, torde hava framgått av de sakkunniga uttalanden, vilka åberopats i mitt yttrande vid remissen till lagrådet. Även oavsett, att med hänsyn till fortgången av det internationella samarbetet å förevarande område det är önskvärt, att konventionen ratificeras av Sverige, har det alltså synts mig, att fullt giltiga skäl kunna anföras till stöd för den föreslagna lagändringen.

Med hänsyn till vad lagrådet yttrat rörande avfattningen av 73 § i förslaget torde denna paragraf böra undergå någon omredigering. Då, i enlighet med vad lagrådet anför, tjänst såsom eldare eller kollämpare enligt sjömanslagens terminologi innefattas under 'skeppstjänst', har därvid valts den kortare av de av lagrådet alternativt angivna lydelserna. Sedan från och med den 1 januari detta år namnet å Norges huvudstad ändrats till Oslo och i sammanhang därmed Kristianiafjorden erhållit beteckningen 'Oslofjorden', torde ett iakttagande härav böra ske i förevarande lagtext. I sammanhang med denna ändring hava vidtagits vissa andra smärre jämkningar i lagtexten av rent formell natur.»

Föredraganden uppläser härefter det ändrade förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270) och hemställer, att förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Oskar Adelsöhn.
